

afløsningen er i meget god Gang; der er ikke meget uafløst Fæste tilbage, og det Spørgsmaal kunde derfor maaske rejses, om man ikke kunde lade Forholdet vedblive at udvikle sig, som det hidtil har gjort, paa den gældende Lovgivnings Grund og alligevel nære et velbegrunder Haab om, at Fæsteforholdet vilde forsvinde i Løbet af forholdsvis meget kort Tid, saaledes at det ikke var nødvendigt at indføre en Tvangslov som den, der her er Tale om. Men naar man fra anden Side ønsker, at man nu skal bringe hele denne Sag til en endelig Afslutning, saa vil vi for vort Vedkommende ogsaa være villige til at medvirke dertil.

Vi er altsaa rede til at optage en Forhandling om Sagen og forhandle paa Grundlag af det Forslag, der her foreligger; men det forekommer os, at Betingelsen for, at man kan acceptere en Afvikling af Fæsteforholdet, maa være for det første, at man ikke udstrækker Loven videre, end Øjemedet kræver, og for det andet, at der gives fuld Erstatning til de Borgere, i hvis Formue man gør Indgreb, til de Ejere, hvem man tager noget fra. Naturligvis er det ikke Meningen, at Ejeren af den paa-gældende Jord skal tjene ved Fæsteafløsningen, men han bør heller ikke tabe derved. Hvis man vilde ordne Afløsningen saaledes, at den medførte et positivt Tab for Ejeren, et Minus i hans i Forvejen foreliggende Formue, saa vilde det være en Uret mod ham, og det vilde være en Berigelse for den enkelte øjeblikkelige Bruger, som denne ikke har noget Krav paa. Det forekommer mig, at der er Grund til at underkaste det foreliggende Lovforslag et grundigt Gennemsyn med Hensyn til begge de to Punkter, som jeg nu har tilladt mig at berøre.

Hvad først angaar Spørgsmaalet om Lovforslagets Omraade, da forekommer det mig, at Lovforslaget paa flere Punkter gaar videre, end Øjemedet egentlig kræver det. Jeg skal tillade mig at nævne et Par Eksempler. Først vil jeg tillade mig at henlede Opmærksomheden paa Bestemmelsen i Lovforslagets § 1, Nr. 3. Den handler om Huse, og den tager overmaade mange Huse med, nemlig „alle andre til et Gods hørende Huse, for saa vidt de ikke ligger paa Hovedgaardsjord eller frigjort Bondejord“. Naar man læser Betænkningen igennem, ser man, at det, der har været Tanken, egentlig kun har været at medtage Landbrugshuse, og jeg maa formode efter Betænkningens hele Indhold, at det kun er Landbrugshuse, der ligger paa ikke frigjort Bondejord, man tænker paa. Men

saaledes som Lovforslagets Tekst er skrevet, kommer man langt videre. Lovforslaget medtager ogsaa Huse, der ligger paa fri Jord, naar det ikke netop er Hovedgaardsjord eller frigjort Bondejord, altsaa f. Eks. Huse, der ligger paa Skovjord, og Lovforslaget medtager dernæst ikke blot Huse, som vedrører Landbruget, og paa hvilke der derfor ogsaa efter den nugældende Ret har hvilet visse Baand, men det medtager ogsaa Huse, som er opførte i fuldkommen Frihed, og som ejes i fuldkommen Frihed, med fuldkommen Ejendomsret. Efter Ordene maa man f. Eks. medtage Huse, som en Godsejer maatte have opført til Bolig for Arbejdere ved et Teglværk, som han har anlagt, endvidere Huse, der udlejes til Landsbyhaandværkere, Skomagere og Skrædere o. s. v., saaledes som det skal være Tilfældet med adskillige store Besiddelser, og jeg ser endelig ikke, hvorfor man ikke ogsaa maatte komme til at medtage Huse, som en Godsejer, hvis Gods ligger i en smuk Egn, maatte have opført nær Skov og Strand med den Hensigt at udleje dem til Sommerbeboere. Der kan dog ikke være Tvivl om, at alt dette falder ganske udenfor Lovforslagets Tanke, det viser ogsaa Betænkningen; men hvis det falder udenfor Lovforslagets Tanke, bør man ikke indbefatte det under Lovforslagets Ord, og jeg vilde derfor meget henstille, at man reviderede denne Bestemmelse, saaledes at man ikke fik mere med, end det virkelig har været Meningen at medtage.

Endvidere forekommer det mig, at man gaar ud over det, som Lovforslagets Øjemed kræver, naar det i § 1, Nr. 1, hedder, at Loven skal være anvendelig paa fæstepligtige Selvejergaarde, der er bortsolgte fra et Gods efter den 1. Januar 1916. Jeg forstaar jo nok, hvad Tanken med denne Bestemmelse har været. Meningen har været at forhindre, at Folk, efter at Lovforslaget var forelagt, skulde skynde sig at foretage Afhændelser og derved i større eller mindre Grad modvirke Lovforslagets Formaal. Men imod den Betragtning staar en anden, nemlig den, at det overhovedet er betænkeligt at give Love tilbagevirkende Kraft. Det vil jo her være saa, at en Mand i Henshold til den bestaaende Lovgivning kan have købt en Gaard, som han har betalt med de Priser, der følger af de herskende Konjunkturer, fordi han netop mener at kunne faa Brug for den Gaard — han vil maaske i Fremtiden, naar det bestaaende Fæsteforhold maatte være udløbet, selv bebo den —, og saa vil man tvinge ham til